

gata (Linnaeus), a z gadów padalec zwyczajny *Anguis fragilis* Linnaeus, jaszczurka żyworódka *Lacerta vivipara* Jacquin, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis* Linnaeus, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* Linnaeus, gniewosz plamisty *Coronella austriaca* Laurenti i żmija zygzakowata *Vipera berus* Linnaeus. Teren ten zasługuje na osobne herpetologiczne opracowanie.

Antoni Żyłka

Żółw błotny w województwie szczecińskim

W powiecie chojeńskim województwa szczecińskiego, na drodze z miasteczka Mieszkowic do wsi Gozdowic, znaleziono w dniu 8 maja 1966 r. żywego żółwia błotnego *Emys orbicularis*. O fakcie tym zawiadomiłem wojewódzkiego konserwatora przyrody w Szczecinie, który zalecił mi porozumienie się w tej sprawie z profesorem A. Linkem z Wyższej Szkoły Rolniczej w Szczecinie. Na życzenie prof. Linkiego przekazałem żółwia Zakładowi Zoologii WSR w Szczecinie.

Z faktami świadczącymi o występowaniu na omawianym obszarze żółwi błotnych spotykałem się już dawniej. Słyszałem mianowicie od rybaków i wędkarzy o występowaniu żółwi w niektórych bagnach i jeziorach. Osobiście na terenie wsi Narostu w r. 1964 odebrałem dzieciom żółwia błotnego i wypuściłem go do jeziora o tej samej nazwie.

W powiecie chojeńskim, gdzie żółwia znaleziono, jest ponad 100 jezior o powierzchni ponad 5 ha oraz niezliczona ilość drobnych zbiorników wodnych, a także ponad 5000 ha bagien, rozlewisk rzek itp. Sądzę przeto, że byłoby celowe dokładne zbadanie występowania żółwia błotnego na tym terenie.

W sprawie tej porozumiałem się z dyrektorem Państwowego Gospodarstwa Rybackiego w Lipianach, który wyraził zgodę na udzielenie pomocy podczas przeprowadzania tych badań.

Bogusław Kaczorowski

OCHRONA PRZYRÓDY ZA GRANICĄ

Nowe Towarzystwo Przyjaciół Przyrody — ANAT, Association des Amis de la Nature

Towarzystwo Przyjaciół Przyrody zostało oficjalnie uznane przez władze miasta Sélestat (Alzacja) i działa od roku 1962. Celem utworzenia tego Towarzystwa było wówczas zjednoczenie wysiłków zmierzających do otoczenia ochroną ostatnich danieli żyjących w stanie dzikim we Francji, w lasach okolicy Sélestat¹. Od roku 1951 do 1962

¹ Daniele pochodzą z południowych i wschodnich obszarów śródziemnomorskich, skąd zostały sprowadzone m. in. do Francji i utrzymywane jako zwierzęta parkowe (Brehms-Tierleben, Bd. 13, 1920).

ilość danieli zmniejszyła się tu z 500 sztuk do 250. Z uwagi na skomplikowane sprawy własnościowe i gospodarcze teren, który jest ostoją tych zwierząt, nie mógł być całkowicie wyłączony z użytkowania. Głównym zadaniem Towarzystwa Przyjaciół Przyrody jest zatem uzgadnianie wszystkich interesów dotyczących omawianego obszaru i czuwanie nad jego właściwą gospodarką, zgodną z prawami przyrody.

Działalność ANAT rozszerza się coraz bardziej i wychodzi obecnie poza ramy organizacji lokalnej. Osiągnięcia tego Towarzystwa mają być wzorem dla całej Francji, w jaki sposób należy prowadzić racjonalną gospodarkę, aby nie powodować szkód w przyrodzie. Towarzystwo Przyjaciół Przyrody zwróciło się z apelem do społeczeństwa o pomoc w jego trudnej pracy, m. in. przez tworzenie licznych organizacji tego typu dla ratowania przyrody ginącej w następstwie niewłaściwej działalności człowieka.

Zofia Alexandrowiczowa

Kilka uwag o rezerwach w Belgii¹

Niemalym dorobkiem na polu tworzenia rezerwatów przyrody może poszczycić się Belgia. Kraj ten, o powierzchni ogólnej 30 507 km², posiada około 200 rezerwatów o łącznej powierzchni 30 000 ha. Podlegają one tzw. Zrzeszeniu Rezerwatów Przyrodniczych i Ornitologicznych² w Belgii, powstałemu w r. 1951. Jego założycielem i pierwszym prezesem był zmarły niedawno Jean Jacobs. Obecnym celem zrzeszenia jest ochrona sieci rezerwatów istniejących i pozyskiwanie dla nich dalszych terenów. Zrzeszenie liczy w tej chwili 5000 członków i rozwija wszechstronną działalność nie tylko na polu ochrony przyrody, lecz także wykorzystuje działalność ochraniarską dla celów naukowo-badawczych i dydaktycznych. Przykładem takiej pracy jest prowadzona systematycznie tzw. „akcja lęgowa”, której rezultaty są szeroko omawiane na łamach regularnie wychodzących biuletynów. Rozwieszaniem skrzynek lęgowych w rezerwach częściowych zajmują się wszyscy pracownicy Zrzeszenia, dozоровanie oraz przeprowadzanie badań naukowych powierza się doświadczonym pracownikom naukowym.

Warto przytoczyć tutaj wyniki osiągnięte w badaniach nad populacjami sikor.

W użyciu są tam dwa rodzaje skrzynek lęgowych: większe, typu „Wageningen”, o rozmiarach 31×13×13 cm ze średnicą otworu 4 cm, malowane, drugie mniejsze, o rozmiarach 16×9×9 cm ze średnicą otworu 3 cm, zwane skrynkami selekcyjnymi, nie malowane. Akcję rozpoczęto w r. 1962 rozwieszeniem 1133 skrzynek, w r. 1963 rozwieszono 3489, w r. 1964 — 7660 skrzynek lęgowych. Już w pierwszym roku akcja wykazała większą użyteczność skrzynek typu selekcyjnego od skrzynek typu „Wageningen”, dowiodła bowiem, że szkodliwe może być rozmieszczanie tylko skrzynek większych, odpowiednich dla ptaków

¹ Opracowano na podstawie: Bulletin des Réserves Naturelles et Ornithologiques de Belgique, 1962, 1964.

² Nazwa zrzeszenia w języku francuskim: Les Réserves Naturelles et Ornithologiques de Belgique.